

Oświadczenie złożone przez senatora Ryszarda Knosalę na 54. posiedzeniu Senatu w dniu 13 maja 2010 r.

Oświadczenie skierowane do ministra środowiska Andrzeja Kraszewskiego

Obowiązująca od ponad pięciu lat ustawa o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji miała stanowić skuteczny środek służący realizacji celów zapisanych w dyrektywie 2000/53/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji. Przepisy wspólnotowe podkreślają konieczność zminimalizowania szkodliwego wpływu pojazdów wycofanych z eksploatacji na środowisko naturalne. Kluczowe w tym aspekcie jest ustalenie przez państwa członkowskie zasad pozwalających na ponowne wykorzystanie odpadów poprzez poddanie ich procesom odzysku, ze szczególnym uwzględnieniem ponownego użycia i recyklingu. W dyrektywie zobowiązano państwa członkowskie do podjęcia niezbędnych działań, aby osiągnąć odpowiednie wskaźniki w tym zakresie. Docelowo do 1 stycznia 2015 r. – przy uwzględnieniu wszystkich pojazdów wycofanych z eksploatacji – ponowne użycie i odzyskiwanie powinno osiągnąć poziom co najmniej 95% w odniesieniu do średniej masy pojazdu i roku, a ponowne użycie i recykling mają osiągnąć poziom co najmniej 85% w odniesieniu do średniej masy pojazdu i roku.

Analiza stanu faktycznego wykonania wspomnianych przepisów prowadzi jednak do niepokojących wniosków. Jak wynika z szacunków przedstawionych w raporcie Stowarzyszenia Forum Recyklingu Samochodów, w Polsce zaledwie 5% pojazdów, które zostały wycofane z eksploatacji, przetwarzanych jest zgodnie z przepisami. Autorzy raportu nadto zauważają, że wymaganych prawem norm może nie spełniać nawet 70% istniejących stacji demontażu i punktów zbierania pojazdów. Równie wysoki odsetek charakteryzuje szacunkową liczbę pojazdów wycofywanych z eksploatacji, które zamiast być poddane legalnemu recyklingowi w uprawnionym do tego zakładzie, trafiają do warsztatów i punktów skupu złomu prowadzących nielegalny odzysk.

Zestawienie powyższych szacunków z danymi pochodzącymi z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców prowadzi do wniosku, że co roku w Polsce nawet 700 tysięcy pojazdów może być demontowanych w sposób nielegalny. Równie niepokojące są wyniki kontroli przeprowadzanych w tym zakresie w roku 2009 przez Inspekcję Ochrony Środowiska: na około sześćset dziewięćdziesiąt skontrolowanych podmiotów aż w 68% przypadków stwierdzono działalność z naruszeniem prawa.

Uchybienia w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących recyklingu pojazdów można zatem scharakteryzować w dwojaki sposób. Po pierwsze, dotyczą one podmiotów, które wprawdzie działają na podstawie legalnego zezwolenia, lecz mimo to nie przestrzegają wszystkich istniejących norm i przepisów. Znacznie bardziej niebezpieczne są jednak takie przypadki, kiedy działalność prowadzona jest w sposób całkowicie nielegalny, bez jakichkolwiek zezwoleń. Brak przestrzegania przyjętych standardów bardzo często prowadzi do degradacji środowiska naturalnego, na przykład odpady składowane są w niewłaściwy sposób, co wiąże się z ryzykiem wystąpienia skażenia gleby i wód. Powoduje to także poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego z powodu braku odpowiedniego wyposażenia, braku respektowania zasad bhp. Co więcej, znaczny stopień nasilenia zjawiska nielegalnego demontażu pojazdów powoduje spadek opłacalności prowadzenia działalności przez podmioty, które działają w poszanowaniu prawa, i zachęca te podmioty do przejścia do szarej strefy.

Należy oczekiwać, że pozytywny skutek w pewnym stopniu przyniesie obowiązująca od niedawna nowelizacja ustawy o recyklingu, w której przewidziano surowe kary pieniężne dla osób, które poza stacjami demontażu dokonują recyklingu lub odzysku elementów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji. Konieczne jednak w tym miejscu wydaje się jeszcze wzmocnienie kadrowe właściwych służb kontrolnych, w szczególności zaś Inspekcji Ochrony Środowiska.

Mając to na uwadze, proszę o wskazanie, jakie dalsze działania będą podejmowane w celu ograniczenia opisanego wyżej zjawiska nagminnego nierespektowania przepisów prawa w zakresie recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Z wyrazami szacunku
Ryszard Knosala